

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 80 petič vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inzerati petič vrst & Din 4.—, Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 8 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 19.851

Evropsko sporazumevanje:

Angleška prizadevanja za mir

Od ureditve španskega vprašanja je odvisen sporazum Anglije z Italijo, od ureditve narodnostnega vprašanja na češkoslovaškem zblizanje z Nemčijo

London, 14. julija. w. Diplomatski poročevalci Reuterja piše o političnem položaju med drugimi, da Anglija ne more želeli nobenih novih predlogov za hitreje uveljavljanje angleško-italijanske pogodbe. Najboljše rešitev bi bila proglasitev premirja ali pa hitreje uveljavljanje načrta o nevmešavanju, sicer pa glede tega še ni bil sprejet noben sklep in tudi ne bo, preden se ne bo vrnil angleški zastopnik pri Francovi vladi Hodgson. Franco je sicer že odgovoril, toda vlada v Burgosu je zahtevala še nekatera pojasnila. Glede nemško-angleških odnosov ugotavljajo, da ni Anglija Nemčiji nikoli zapirala vrat. Mirna ureditev češkoslovaškega vprašanja kot rezultat angleško - francoske - nemškega sodelovanja bi po tukajšnjem mnenju ustvarila ugodno atmosfero za nemško-angleške odnose. Glede gospodarskih zahtev je Anglija pripravljena zblizati položaj v Evropi s trgovinskimi pogodbami. Po sklenjenju pogodbi s Turčijo je prešla srednje in jugovzhodne Evrope, med drugim tudi iz Grčije, vprašanja, ki se še proučujejo. V zvezi s tem poudarjajo, da nima noben ukrep Anglije za zblizanje trgovskega prometa niti najmanj namen, da bi blokirala nemško trgovino ali obkrožila nemško gospodarstvo. Glede češkoslovaškega vprašanja so v Londonu mnenja, da bo rešitev uspešen le tedaj, če bo dosežen sporazum do 60 ali 70 odstotkov. Dr. Hodža in dr. Beneš sta storišla, kar sta mogla za dosego sporazuma in angleško javno mnenje ne bo trpelo, da bi kdo to zanikal, sicer pa so tukaj prepri-

čani, da imajo v Pragi in Berlinu najboljše željo, da bi se to vprašanje rešilo zadovoljivo. V zunanjem uradu ne vidijo nobenih možnosti za morebitno posredovanje, če pa bi prišlo do tega, bi angleška vlada sama ali skupno z ostalimi takšne prilike gotovo ne opustila.

Seja angleške vlade

London, 14. julija. AA. Na včerajšnji seji britanske vlade so razpravljali o splošnih mednarodnih vprašanjih, zlasti pa o položaju na Sredozemskem morju in o Srednji Evropi. Pri tem so dobili člani vlade na vpogled poročila, katera so jim poslali angleški poslaniki v tujini, med drugimi tudi poročilo angleškega poslanika v Berlinu Nevilla Hendersona. Zunanji minister Halifax je nato sprejel češkoslovaškega poslanika v Londonu Jana Masaryka, ki se je vrnil iz Prage. Kakor se je izvedelo, sta oba državnika razpravljala o češkoslovaškem vprašanju o odnosu o narodnih manjšinah.

Pogoji za sporazum z Italijo nesprenmenjeni

Pariz, 14. julija. w. Listi se obširno bavijo z razvojem italijansko - angleških odnosov. Večina omenja v zvezi s tem nekakšen preokret v zunanji politiki, ki ga je morala izvesti angleška vlada pod pritiskom notranjih političnih vplivov. Londonski poročevalci »Jours« piše, da izjavljajo v uradnih angleških krogih, da morajo ostati pogoji, ki jih vsebuje angleško-italijanska pogodba glede Španije, v celo-

ti nesprenmenjeni. Če bo načrt odbora o nevmešavanju lojalno izveden, bi italijansko-angleška pogodba lahko stopila v veljavo, ko bo smatral odbor za nevmešavanje za možno, da se po vidnem prostovoljnem umiku obema španskima strankama dovolijo pravice po vojnem pravu. Proti koncu tega ali v začetku prihodnjega tedna bo Chamberlain v spodnji zbornici podal novo izjavo glede vzrokov, ki so bili vladni povod, da ni upoštevala Francovih predlogov za nevtraliziranje pristanišča v Almeriji.

Izjava dr. Krofte

Pariz, 14. jul. AA. »Petit Journal« objavlja razgovor s češkoslovaškim zunanjim ministrom dr. Krofthom. Na vprašanje, kakšno obliko bodo imele koncesije, ki jih bodo prejele narodne manjšine, je odgovoril, da bodo pojačile krajevne, občinske, okrožne in oblastne avtonomije. Razni kraji bodo dobili pravico samoodločbe v velikem številu vprašanj, ki se jih tičejo. V ta namen bodo volili svoja zastopstva. Ustanovitve avtonomnega ozemlja sudetskih Nemcev se je pokazala kot neizvedljiva. Narodnostni statut, ki se pripravlja, se bo izvajal tako, kakor se bodo zastopniki interesiranih strank sporazumeli pri pogajanjih.

Angleški poslanik pri dr. Hodži

Praga, 14. jul. AA. Min. predsednik dr. Hodža je včeraj popoldne sprejel angleškega poslanika Newtona.

Francoski narodni praznik

Pariz, 14. jul. AA. Letošnja proslava narodnega praznika bo posebno slovesna in sijajna, kajti 14. julij je dejansko nekakšen uvod v dneve obiska angleškega kraljevskega para. Že smoti se je prebivalstvo Pariza zbiralo po trgih ter se veselo in plešalo. Vsi avtomobili in avtomobili so okrašeni s francoskimi in angleškimi zastavami. Zvečer je bil Pariz krasno razsvetljen, ponekod v barvah angleške zastave. Zvečer so bile tudi baklade, katerih se je prebivalstvo udeležilo v neverjetno velikem številu. Narodno veselje je trajalo vsa noč.

Potres v Rumuniji

Bukarešta, 14. jul. z. Sinoči ob 22.15 je nastal v Bukarešti in okolici močan potres, čegar središče je oddaljeno 155 km severovzhodno od Bukarešte v bližini Foroznyia. Potres je bil tako močan, da so izskočile vse ige potresomerih aparatov. Po mestu je popokalo mnogo zidov, sunki pa so bili tako močni, da so v mnogih trgovskih izložbah popokale šipe. Ljudje so v paničnem strahu zbežali na vse strani. Tudi v okolici je bil potres zelo močan. Porušilo se je mnogo dimnikov. Potres je trajal skoro tri minute, manjši potresni sunki pa so se ponavljali še globoko v noč.

Konferenca o beguncih

Evian, 14. jul. AA. Predlog resolucije konference za preskrbo političnih beguncev poudarja potrebo po tesnem sodelovanju med DN in mednarodnim uradom za delo. Doslej še ni bilo doseženo popolno soglasje, ker južnoameriške države ne morejo sprejeti beguncev in so se pojavile težave tudi zaradi naselitve beguncev v Zedinjenih državah. Po vsem tem se zdi, da se bo rešitev tega vprašanja dosegla šele kasneje. Kakor znano je bil ustanovljen poseben stalen odbor za skrbstvo nad begunci.

Nemiri v Palestini

Haifa, 14. jul. AA. Arabski teroristi so napadli v bližini Haife nekli židovski avtomobil. Potnikom se je posrečilo pravočasno pobegniti. Oblast je poslala na kraj spopada oddelke mornarjev, katerim pa so napadniki močno hudo odporni. V mestu so bile vržene v raznih krajih štiri bombe. Ranjena je bila ena oseba. Nekaj starih židov, ki je bila napadena s kamenjem, je umrl v bolnišnici. Majhna sinagoga, last židov iz Iraka, je bila zažgana ter je pogorela do tal. Napetost narašča, zaradi česar se je iz mestnih delov, kjer je prebivalstvo pomnoženo, židje izselili. V Ka-be Bela Hai so se arabski teroristi spopeli z vojaško patrulo. Teroristi so metali ročne granate na vojske, ki so jih židovski stražniki s tečajem mrtvih. Veščito število pa je bilo ranjenih.

Predsednik egiptске vlade na poti v Evropo

Kairo, 14. jul. AA. Min. predsednik Mohamed Mahmut paša je danes odpotoval v Evropo, vojni minister Hasan Sabri pa bo odpotoval v soboto.

Proslava francoskega narodnega praznika

Polaganje venca na Napoleonov in šopka na Vodnikov spomenik

Ljubljana, 14. julija. Skromne so proslave francoskega državnega praznika v Ljubljani. Kakor običajno, je tudi danes v spomin na zgodovinski dan dne 14. julija l. 1789. in v proslavo tega dne kot državnega praznika demokratične republike Francije položil francoski konzul G. Remérand ob spremstvu tajnika prof. Detele na Napoleonov spomenik venec s francosko trobojnico in počastil ob navzočnosti zastopnika divizije generala Dodica in zastopnika banke uprave dr. Rateja ter ob navzočnosti predsednika mestne občine dr. Adlešiča pomeben dan z enominutnim molkom pred spomenikom, nakar so se odličniki odpeljali na Vodnikov trg, kjer je francoski konzul položil pred »Vodnikov spomenik šopek rož. Ob 11. uri se je pričel sprejem na francoskem konzulatu v Beethovnovi ulici. Zastopniki številnih kulturnih, gospodarskih in socialnih ustanov in društev ter številni prijatelji francoskega naroda in njegove demokratične kulture so prišli čestitat g. konzulu, zavedajoč se pomena iskrenega prijateljstva med našo državo in Francijo ter pomena 14. julija ne samo za francoski narod, temveč za ves kulturni svet.

Pred 149 leti je plamen revolucije objel pariško Bastiljo in se razširil nato po vsej Evropi ter zasekal v tok zgodovine mejnik med mračno fevdalno dobo in novo dobo

politične in kulturne demokracije. Nihče ni tedaj slutil, da se bo iz plamenov francoske revolucije dvignil kakor ptič Feniks cesarjev orel napoleonskih legij Napoleonove legije so raznesle po vsej Evropi novi duh bratstva, enakosti in svobode. Tudi nam Slovencem so Napoleonove legije prinesle svobodo, žal, je nismo uživali dolgo. A pesnik je mogel kljub temu zapeti, da »en zarod poganja, preroben, ves nov, ker je Napoleon rekel: »Mirja vstani!«

Ko je zatnila Napoleonova zvezda, smo se zopet pogrezli v mračno dobo odvisnosti pod tujevo peto. Naši najboljši sinovi in junaki pa niso pozabili na večne vrednote svobode, bratstva in enakosti, ki nam jih je vžgal v srcu »duh Napoleonov«. V odločilni borbi s tlačitelji se je boril ob naši strani zavezniški francoski narod — plod demokratičnega razvoja, ki se je začel s francosko revolucijo. Pomagal je našim junakom osvoboditi Slovence, Hrvate in Srbe ter jim omogočil, da so se zedinili v Jugoslavijo. Po 100 letih je zmagal Napoleonov duh svobode nad tlačitelji in zasluževalci. Ostanimo mu zvesti in borimo se do zadnje kaplje krvi za skupno domovino Jugoslavijo, tako bomo najlepše proslavljali vsako leto pomembni 14. julij. Živela francoska republika, živela francoska demokracija!

Nizozemska skrbi za svojo varnost

Min. predsednik Colijn izjavlja, da je Nizozemska za vsak primer dobro pripravljena

Stockholm, 14. jul. d. »Stockholm Tidningen« je objavil v zvezi z bližnjo konferenco zunanjih ministrov severnih držav v Kodanju razgovor z nizozemskim min. predsednikom Colijnom, ki je izjavil med drugim:

Po izkušnjah svetovne vojne more slabo oborožena država postati v času, ko se vsi oborožujejo, prav lahko področje nevarnosti. Nizozemska je zato povečala svoj letni kontingent vojaških obveznikov od 24.500 na 42.000 in je podaljšala vojaško službo od 5 in pol meseca na 11 mesecev. Za nakup vojnih potrebščin je določenih nad 200 milijonov goldinarjev. V resnem primeru more Nizozemska zbrati pol milijona dobro oboroženih, izbornih izvežanih in z najboljšim duhom prežetih vojakov. Pri tem prihajata v poštev tudi enotnost naroda in samozavezanost ljudstva, da ohrani svojo svobodo in nedotakljivost, ker bi pospeševali svojo lastno propast, če ne bi bili odločni braniti se tako dolgo, dokler zadostujejo sredstva za obrambo.

Proti Nizozemski ne goji noben narod sovražstva. Zgodovina ne pozna na primer med Nemčijo in Nizozemsko kljub skupni meji nobene vojne. Za povečanje varnosti je Nizozemska izdelala popoln sistem, da poplavi v primeru vojne svoje ozemlje. Nizozemska zunanja politika je prosta vsakih zvez in obveznosti. Nizozemska želi živeti v dobrem soglasju z vsemi sosedi. Glede na svoj zemljepisni položaj nikakor ne želi, da bi bila zapletena v kako vojno. K. lektivna varnost je danes nemogoče poim. Društvo narodov v svoji dosedanj obliki ne more trajati dalje in se mora preosnovati v središče izmenjave političnih nadzranj med državami.

Trenutni zastoj v svetovnem gospodarstvu Colijn ne smatra za krizo, temveč za odmor. Nizozemska ima sedaj 375.000 brezposelnih, kar predstavlja 20 odstotkov delovnega ljudstva. V nizozemskih kolonijah vlada popoln red, finančni položaj države pa je neomajen.

Politični obzornik

O »aktivnih jastih in papirnatih programih«

Pred tedni so hrvatski listi poročali, da se nahaja na letovanju v Dubrovniku senator dr. Fran Kulovec in da je v gosteh pri očetih francoskih ostrih kritiziral politiko hrvatskega političnega vodstva, poudarjajoč, da politična abstinenca nikdar ne vodi do cilja. Ta časopisna vest je vzbudila precejšnjo nevoljo v hrvatskih političnih krogih in dr. Kulovec se je poiznil, da jo demantira. Sedaj je pogled dotično vesti organ sarajevskega nadškofa dr. Šarića »Katolički tjednik« in se v članku »Mučno čekat, Joloka roga takole: »Ako ima kdo izmed popov in bratov kakšne skruple, evo, prišel je v Dubrovnik »pater spiritalis« iz Ljubljane, da mu izpraša prejšnjo vest in ga spravi na pravo pot. Pasivnost, abstinenca je nekaj veljala pred dva tisoč leti, danes pa tudi v moraliki velja edino aktivnost. Prazne betlehemske jastice so samo pesniški božični okras, v kruti življenjski borbi zaležejo nekaj edino velike jasti, polne sni. Aktivne jasti, ki kemično razkrajajo in absorbirajo vse — papirnatih programe...« — Po tej ironizaciji izjavlja »Katolički tjednik« slovesno: »Vendar pa mi ostanemo stari hrvatski junaki. Pri prvi priliki bomo zopet za peči dragi Krociji iz vsega grla: »Tvoj bisser krasni, zlasti pa se bomo postavili, ko bomo gromoglasno zagrmeli: »Nanj naj pade kletev, kdor se dotakne Tebel« — Vi di se, da je »Katoličkim tjednikom« vodstvo hrvatske politike zelo, zelo pri srcu, zato ogorčeno zavrača vsako kritiko tega vodstva, to je dr. Matka.

Ločite ideje od nosilcev!

Glasilo naše akademike mladine »Nas mitek« je objavila zelo umešen članek »Ideje in njih nosilci«, v katerem izjavi med drugim: »V političnem življenju do-

sto srečavamo ljudi, ki ne znajo ločiti ideje od njenega slabega nosilca. Običajno oboje identificirajo in iz tega izvajajo običajno napačne zaključke, ko knjižijo v breme ideje vse pogreške, ki jih storijo v praktičnem življenju posamezni njeni pristaši. Enako usodo doživljajo idejne organizacije, pa naj bodo samo kulturne ali politične značaja. Greške posameznikov, pristašev teh organizacij, se pavšalno in po njih ocenjuje vrednost celote. Mnogim služijo taki posamezniki kot izgovor in ovira, da se ne vpišejo v to ali ono društvo. Tako stališče je pogrešno in povzroča mnogo škoda. Namesto da bi nezadovoljnosti prispelvali k izboljšanju, se zadovoljujejo s pasivno kritiko. Zaradi te miselnosti trpi splošno naše javno življenje. Ako bi se pravilno ločila vrednost ideje in vrednost njenih posameznih nosilcev, bi izostala marsikatera napačna reakcija. Tako pa le prečesto doživljamo, da rušijo hišo, ker se v njej peč kadi, namesto da bi odstranili ali popravili peč. To srečavamo v malem in velikem obsegu. Take ljudi najdemo v posamezni vasi, ko nekdo noče samo zaradi tega ali onega človeka ali te in te pogreške v nobeno še tako koristno organizacijo. Isto usodo doživljajo večje politične in druge organizacije. Kot največjo tragiko naše javnega življenja, ki ga je povzročilo prav to usodno identificiranje ljudi in ideje, pa vidimo v napačni reakciji hrvatskega dela našega naroda. Namesto da bi pokrenili Hrvatske borbo za svoje pravice na temelju ideje, na katerih je nastala in bi morala sloneti naša država, so zavrgli idejo samo ter prenesli svojo borbo na absolutno nesprejemljive, državo rušeče idejne osnove...« — Točno!

Borzna poročila.

Curth. 14. julija. Beograd 19.—, Pariz 12.0975, London 21.57375, New York 437.595, Bruselj 74.05, Milan 23.01, Amsterdam 240.775, Berlin 178.78, Dunaj 30.—, Praga 15.12, Varšava 82.40, Bukarešta 3.25.

Lep dan! Zgodbe brez groze

Letalec Hughes nad Alasko

Včeraj popoldne je odletel iz Jakutska preko Beringovega preliva proti Fairbanksu na Alaski

Moskva, 14. jul. d. Ameriški letalec Howard Hughes je včeraj s svojimi štirimi tovariši pristal na poletu okoli sveta ob 8.30 popoldne v vzhodnosibirskem mestu Jakutsku, odkoder je ob 15. nadaljeval svojo pot proti Alaski.

New York, 14. julija. AA. Ob 19.35 (po Greenwichu) je Hughes javil, da se nahaja 1350 km od Fairbanksa in da leti v višini 3000 m s povprečno brzino 326 kilometrov na uro. Ob 21. je po radiu javil ameriški vojaški postaji na Alaski, da je oddaljen 830 milj od Fairbanksa in da je začel leteti preko Beringove ožine.

Ako bo Hughes s svojimi spremljevalci obdržal doseženi brzino in če bo šlo tudi na zadnji etapi poleta vse po sreči, bo znatno prekosil rekordni čas Wileya Posta, ki je svojčas letel po isti poti, dolgi približno 28.000 km. Enooki Post je potreboval za polet okoli sveta 7 dni, 19 ur in 48 minut, vendar pa ni imel spremljevalcev. Rekorder Wiley Post se je smrtno ponesrečil v avgustu l. 1935 pri Point Barrowu na Alaski, ko je hotel s slovitim filmskim komikom Willom Rogersom poleteti na Kitajsko.

Pristanek na Alaski

Fairbanks, 14. jul. AA. Včeraj je bilo vse pripravljeno za prihod letalca Hughesa. Letalec je po radiu javil, da je v njegovem letalu vse v redu in da upa prileti tsemkaj že okrog polnoči. Obenem so

pripravili 6.800 l bencina in 800 l olja. Računajo, da se bo Hughes v Fairbanksu zadržal dve uri zaradi preskrbe z bencinom. Tudi vdova pokojnega letalca Posta, ki se je l. 1935 ponesrečil na Alaski in čigar rekord poleta okrog sveta namerava Hughes prekositi, je prišla na letališče.

Fairbanks, 14. julija. AA. Hughes je pristal ob 0.30 krajevnega časa.

New York, 14. jul. AA. Radijska postaja potrjuje, da je letalec Hughes ob 0.18 dospel v Fairbanks. Razdaljo od Jakutska do Fairbanksa 3.330 km je preletel v 12 urah in 17 minutah. Ta del poti je bil najbolj nevaren, ker je moral preleteti divje sibirske stepe in Beringovo ožino. Po svojem pristanku je izjavil, da je posadaka sicer utrujena, vendar pa dobro razpoložena. Pristavil je tudi, da pot od Fairbanksa do New Yorka ne bo preletel v eni etapi. Utegne se zgoditi, da se bo spustil v Edmontonu v Kanadi ali pa v Saint Paulu. Proga, ki jo moramo preleteti, je dejal Hughes je zelo nevarna, kajti leteli bomo še v mraku. Paziti moramo, da se nam na zadnjem delu poti ne zgodi kaka nesreča.

Proti Minnesoti

New York, 14. jul. z. Hughes je po odletu iz Fairbanksa na Alaski sporočil letališču v Edmontonu v Kanadi, da leti proti San Paulu v Minnesoti ter da je na letalu vse v redu.

Naglo utrjevanje Valencije

Položaj v Valenciji je mnogo bolj ugoden kakor v Madridu ali Barceloni

London, 14. julija. d. »Daily Telegraph« poroča, da je položaj v Valenciji, katere prebivalstvo se je pomnožilo s pritokom beguncev od 350.000 na 800.000, mnogo bolj ugoden, kakor pa v Madridu ali Barceloni, ker leži mesto sredi najbolj plodnih pokrajin v Španiji, ne pozna nobenega pomanjkanja živin in se je že prebivalstvo privadilo vsakdanjim letalskim napadom. Tisoči delavcev in jetnikov grade trikratni utrbeni pas okoli mesta, od katerega so Francove čete oddaljene le še 30 milj.

Nova Francova ofenziva

Bilbao, 13. jul. AA. Poročilo republikanskega vojnega poveljstva javlja, da se bijejo ogrožene bitke na teruelskem bojišču v odseku Puebla Valverde ter na castelonskem bojišču v odseku Artana, Castra in Famella. Nacionalno letalstvo je bombardiralo razna katalonska mesta.

Bilbao, 14. jul. AA. Včeraj se je začela velika nacionalistična ofenziva na teruelskem bojišču. V odseku pri Puebla Valler so nacionalisti prebili republikansko vojno črto in napredovali do mesta Sarrion na cesti Teruel Sagunta. Tudi mesteca Sarson so zavzele. Pri svoji ofenzivi so nacionalistične čete naletele na velike množice republikanskih čet. Republikanci so postavili v boj 26 brigad.

Salamanca, 13. jul. AA. Poročilo nacionalističnega glavnega poveljstva pravi:

Pri napredovanju na toledskem bojišču so nacionalisti zavzeli sovražno postojanko, ki se je v obliki klina zajedala v njihove postojanke. Na castelonskem bojišču so bili odbiti vsi republikanski napadi pri Vall de Uxo ter na hribihi Puntala v odseku Villa Vieja. Pri tem je sovražnik utrpel velike izgube. Nacionalistična letala so včeraj bombardirala železniško postajo v Saguntu, letališče pri Liriji v okoli Valencije in pristanišče Cartagena. V Liriji so letala uničila hangar, v katerem sta bili dve letali. Republikanska pomorska radijska postaja v Cartageni danes ni oddajala, ter zaradi tega mislilo, da je bila pri bombardiranju poškodovana.

Ustavitve pomorskega promet s Palestino

Bukarešta, 14. jul. z. Palestinske oblasti so brzojavno obvestile pristaniške oblasti v Konstanti, naj ustavijo vse poljiške blage v palestinske luke, kar so vse asedene z vojnimi ladjami in z vojaškimi transporti. Dokler ne bo obnovljen red in mir v Palestini, bo ustavljen ves trgovski pomorski promet s Palestino.

Življenjska sila Slovencev usiha

Število mrtvo rojenih otrok je v Sloveniji od vseh pokrajin najvišje

Ljubljana, 14. julija. Slovenci ne štejemo niti desetine prebivalstva v državi in zato tudi številke o splošnih življenjskih razmerah v dravski banovini ne morejo priti do izraza v statistikah o gibanju prebivalstva ter zdravstvenih razmerah v vsej državi. Jugoslavija je med državami, ki se še ponašajo z aktivno življenjsko bilanco: število rojstev je zelo visoko, mnogo višje, kakor v zahodnih evropskih državah in prebivalstvo naglo narašča kljub veliki umrljivosti. Če pa upoštevamo samo razmere v Sloveniji ter jih primerjamo z razmerami v drugih pokrajinah države, pridemo do žalostne ugotovitve, da življenjska sila Slovencev usiha.

Zelo neugodne so ugotovitve za nas po podatkih ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje. Število rojstev je pri nas sicer še vedno precej visoko v primeri z zahodnimi evropskimi državami, toda predvsem nam stopi pred oči, da je v Sloveniji število mrtvorojencev najvišje. Splošne zdravstvene razmere so bile v 5 letih od 1. 1930 do 1934 po statistiki ministrstva za socialno politiko naslednje:

Rojstvo na 1000 prebivalcev povprečno na leto	mrtvo rojenih otrok	prirastek rojstev	umrljivost
Jugoslavija	32.94	10.85	14.57
drav. ban.	26.50	23.26	10.42
sav. ban.	30.05	17.92	11.01
dunav. ban.	27.69	16.65	9.26
vrharska ban.	40.35	3.11	21.14
primorska b.	36.56	7.12	17.61
drinska ban.	38.23	5.56	19.75
zetska ban.	34.16	4.16	16.88
moravska	33.30	9.44	16.38
vardarska	39.67	8.34	18.48
Beograd	17.55	9.95	6.25

Te številke so v marsičem presenetljive. Predvsem opazimo, kakor rečeno, da je število mrtvorojencev v dravski banovini najvišje; na to bi lahko ne opazili, ko bi ne bila tako izredno velika razlika med povprečjem mrtvorojencev pri nas in v državi. Presenetni nas tudi, da v naši banovini umira v prvem letu starosti toliko otrok. Sicer je povprečje za večino banovin še

slabše, vendar je umrljivost otrok manjša celo v moravski ban. kakor naši. Pri tem moramo upoštevati, da je v dravski banovini število rojstev, razen v Beogradu, najmanjše v državi ter je pod državnim povprečjem. Največji prirastek prebivalstva izkazuje vrharska banovina, ki ima tudi najvišje povprečje števila rojstev. Slovenija je seveda med pokrajinami, ki imajo najmanjši prirastek prebivalstva, čeprav je pri nas — če ne upoštevamo Beograda — najmanjša umrljivost. Prirastek prebivalstva pri nas je precej pod povprečjem v vsej državi. Edino razveseljivo je, da je pri nas najmanjša umrljivost za tuberkulozo in da je tudi umrljivost v splošnem manjša kakor v drugih banovinah. Povprečje umrljivosti za tuberkulozo je znašalo v vsej državi 2.49, v naši banovini pa 1.65.

S splošnimi demografskimi, socialnimi ter zdravstvenimi razmerami v Sloveniji nikakor ne smemo biti zadovoljni. Te številke nas morajo skrbeti in časopisje bi moralo pogosto opozarjati na nje. Naj še navedemo, kako je naraščalo prebivalstvo v državi in v dravski banovini od 1. 1921 do letos.

L. je štela	vsa država	dravška banovina
1921	11.984.911	1.037.838
1931	13.934.038	1.120.549
1936	15.173.608	1.192.068
1937	15.400.177	1.200.848

Prirastek prebivalstva v vsej državi je znašal 28.5%, v Sloveniji pa samo 15.7%. Te številke nam kažejo še bolj nazorno, kako silno zaostaja dravška banovina za drugimi banovinami: prirastek prebivalstva v drugih delih države je skoraj za 100% večji kakor pri nas! Toda najhuje je, da število rojstev pada od leta do leta; samo od 1. 1931 do 1935 je padlo število rojstev za petino. Upoštevati moramo še, da narašča tudi umrljivost, zlasti na podeželju, kjer vladajo posebno slabe socialne razmere ter da število rojstev ne pada samo v mestih, temveč tudi na deželi.

Samo po sebi se razume, da ima vse to globlje vzroke, da je posledica neugodnih socialnih in zdravstvenih pa tudi gospodarskih razmer.

ustanovila Sokola, da vzgaja mladino v telesno in duševno močne ljudi, prežete ljubizmi do domovine in kremenitem značaju. V doseg tega cilja so organizirani narodi v sokolstvu. Tyrševa ideja tudi ne dopušta nikakih političnih in verskih vplivov, ki bi mogli ogroziti enotnost v organizaciji ter žive v njej bratje in sestre v enakosti ne glede na stan, vero in politično pripadnost. Vzpodbujajoči govor staroste je bil sprejet z velikim navdušenjem.

Društvo je čestital k 10 letnici okrožni načelnik br. Stopar, ki je med drugim omenil, da je edino sokolska organizacija tista, ki zajema vse Slovence. Sokoli so bili vedno nesebični delavci pri graditvi države ter so doprinesli mnogo žrtv. Dalje je za prekmursko sokolstvo čestital društvu br. Nisilvicer. Domači prosvetar je vzpodbujal članstvo k vztrajnemu delu in pridnosti.

roda, države in kralja. Sledilo so takovadne točke moške in ženske dece (72), molče in ženskega naraščaja (36), nato pa članov in članice ločeno. Vse vaje so bile brezhibne, strunne in skladne, občinstvo je pa nastopajočim navdušeno ploskalo. Sledil je nastop šestih ob spremljavi klavirja, raznoterosti dece in orodna telovadba na drugo in konju. Orodna telovadba je zadivila navzoče. Končno je bila ob nastopu vseh telovadnih oddelkov sveta državnega zastava, nakar je godba zaigrala sokolsko »Hej Slovanci«, ki so jo vsi peli.

Telovadni nastop v Verzeju, pri katerem je sodelovalo 167 telovadečih, je pokazal, da se v društvu marljivo dela in da je v naša podeželska društva prišel nov duh borbenosti. Ki podžiga sokolstvo k novemu in vztrajnemu delu po gesta: Le naprej... Zdravot!

„Prestol bogov“ je nedostopen

Šesta angleška ekspedicijska na Mount Everest se vrača brez uspeha

Po poročilih iz Dardžilinga ob vzhodni Himalaji v Indiji je prinašala Tilmanova ekspedicijska, ki je poskušala pripelzati na vrh najvišje gore sveta Mount Everest, da v letosnjih vremenskih prilikah ta cilj presegla njene moči in da se vrača brez uspeha. To je že šesta ekspedicijska, ki so jo poslali Angličani po svetovni vojni, da bi premagali »Prestol bogov«, kakor imenujejo Mount Everest. Neugodno vreme in nedostopni gorški orjaki sta bila močnejša od pogumnih plezalcev, čeprav je bila to najbolje opremljena in najposobnejša ekspedicijska, kar jih je kdaj naskakovalo Mount Everest. Vsak član ekspedicijske pod vodstvom izkušenega plezalca Tilmana je že bil na Himalaji in vsi so že bili člani prejšnjih ekspedicijskih na Mount Everest. Vodja Tilman in njegov tovariš Odell sta pred dvema letoma skupno pripelzala na vrh najvišje doslej premagane gore Nanda Levi, visoke blizu 8.000 m. Supton in Smythe sta se pa udeležila ekspedicijske na Mount Everest 1. 1933.

Prejšnje ekspedicijske so prinesle že toliko izkušenj v nadoblatnih višini Himalaje, da je letošnja ekspedicijska na Mount Everest dobro poznala tako splošne pogoje alpinizma v Himalajskih gorah, kakor tudi probleme Mount Everest posebej. Znanost jim bile vse nevarnosti zgodnjega prihoda monsunov, toplih vetrov, ki prinašajo v Himalaji snežne meteže. Zato je krenila proti glavnemu taborišču zelo zgodaj, ko je na tihletih prelazih že ležal debel snež. Glavno taborišče je dosegla v začetku aprila in tako je lahko organizirala prve poskuse doseči vrh Mount Everest. Zelo v začetku maja. Zelo hlabro so se prebili plezalci do vzhodnega severnega štita, kjer so imele vse ekspedicijske taborišče št. 3. v višini 6.300 m. Tam je pustila ekspedicijska zalogo živil in opreme, potrebne za naskok vrha gorskega veličana mnogo prej, nego se je to posrečilo katerikoli drugi ekspedicijski.

Če bi bili imeli Angličani le malo sreče, bi jim moralo ostati najmanj 5 do 6 tednov za njihovo tekoče nalogo, namreč ves maj in polovico junija. V drugi polovici junija prihaja navadno monsun. Toda njihovi načrti so se izjalovili s tem, da je prišel tudi monsun mnogo prej, kakor navadno. Po silnih naporih je bilo to bridko razočaranje, toda žilavi Angličani so niso dali zastrašiti. Ker niso mogli plezati naravnost proti vrhu, so poskušali najti nove poti, preplezati štite in stene, kamor so mogli prodirati

samo s največjim naporom in v neprestani smrtni nevarnosti v nadi, da najdejo dostopno stezico do vrha, da bi krenili po nji. Tudi to se jim ni posrečilo. Tako je minilo več tednov in pokazalo se je, da zboljšanja vremena ne morejo pričakovati. Edina sreča v nesreči je, da so se vrnilli vsi člani ekspedicijske. Tudi to priča o njihovi žilavosti in izurjenosti.

Posebnost »Prestola bogov« je, da je njegov vrh brez snega vprav pozni, ko je nedostopen zaradi debele snežne odeje in velikih zametov v nižjih legah ter zahrbljen po svojih plazovih poletih, ko začne sneg kopneti. Skoraj vse leto se zaganjajo v skale Mount Everest viharji, ki odpihajo iz razpok ves sneg. Razen treh poletnih mesecev sega vrh 8882 m visokega Mount Everest v tok severozapadnih viharjev, ki ne puste niti ene snežinke na strmih pečih, tako, da ostanejo samo na drugi strani, kamor ne butajo viharji, bele tise ledenikov, sicer pa nikjer ni niti sledu o snegu ali ledu. Ko so priletela 1. 1933 letala Houstonova ekspedicijske v te zračne toke, so preživeli letalci trenutke smrtnih groze. Letala so bila nenkrat kakor ohromela, niso se mogla niti dvigniti, niti leteti naprej.

Poletna izprememba vremena spada v okvir indijske sezone dežja. Severozapadni viharji se položijo in isti tok toplega zraka, ki prinaša v Indijo dež, zavije Himalajsko pogorje v težke oblake. Pogosti snežni meteži pokrijejo gore in ledenike z debelo snežno odejo. Toda to ni blestelo, trd sneg, kakor v Alpah, temveč mehka, lepljiva vata ki ne zmazne niti v visokih legah. Tako grme nešteti plazovi v doline in odnašajo s seboj vse, kar dosežejo. Če bi bile noči jasne in če bi pritiskal mraz, bi po dosežanju izkušnjah sodeč vrh Mount Everest ne bil nedostopen. Toda med monsunom ni pravega mraza, niti v višini nad 6.000 m tako, da se morajo plezalci prebijati skozi sneg, ki se vanj udirajo do pasa.

Ko je stala Tilmanova ekspedicijska letos v začetku maja v višini 6.300 m pod ogromno ledeno steno severnega štita, se še ni bila pričela pomlad. Vreme je bilo lepo, toda mrzlo in vihar bi bil odnesel vsakega plezalca, ki bi ga bil zasačil na nepremagljivi poti. Izkušeni alpinisti so ogledovali steno pečine severnega štita, toda sklenili so raje počakati, kajti mraz in višina z redkim zrakom sta imela pri večini za po-

delati pokoro in očistiti svojo dušo težkih zločinov. Vračam se sem, da prevzamam na svoja ramena kazen, kakor jo nalaga njegova pravičnost. Čim je zaslila ta glas, je stopila prednika mreži in dvignila križec svojega rožnega venca pred Terezo, ki je padla na kolena, da bi se mu poklonila. V naslednjem trenutku so se odprla vrata klavzure. Predno je drugi prestopila ta grozni prag, se je obrnila Tereza k Tovalitu in Pacu Rosalesu.

Zbogom, brata, — je dejala in jima segla v roke. — Zbogom, vrnila se v našo Valencijo, v ta dragi kraj, ki ga ne bom nikoli več videla in molita zame vse dni svojega življenja.

Pomahal je še beračema v slovo, potem so se pa za vedno zaprla za njo vrata klavzure. Se dolgo sta ostala berača v cerkvi in solze so se lesketale v njuni oči. Proti večeru sta se napotila nazaj in proseči miloščine sta prispela do Valencije. Potem so ju ljudje še dolgo let zopet videli pred cerkvijo Matere božje. Živela sta od miloščine, ker sta bila dala svoje premoženje za ustanovne maše za pokoj duše dona Alonza de Gusman.

Tereza je se podvrgla strogi kazni, s katero kaznujejo neizprosnimi zakoni tega reda redovnice, ki so prelomile svoje zaobljube. Dve leti je živela ob kruhu in vodi in nosila samo ravnostno srajco, dokler je niso našli nekake dneve v samostanski ječi mrtve.

K O N E C

Borba z aligatorji

V Miamiu, morskem kopalisku ameriških milijonarjev, skuži Henry Coppinger težke tisočake z borbo z aligatorji. V svetovno znanem letovišču je prav tako slaven kakor Clarence Gable. Coppinger je bil že nedavno potepuh in kot tak je prišel na polotok Florido. Tam se je seznanil s plemenom seminolskih Indijancev, prebivalcev floridskih močvirnatih pragozdov. V teh krajih je polno aligatorjev, ker je zemlja pokrita z blatom in vodo. Seminoli žive bodisi v kolibah na kolah ali pa kar na drevesih.

V močvirnatih krajih je srečanje z aligatorjem nekaj vsakdanjega. V vodi je aligator človeku zelo nevaren. Aligatorji bi bili seminolski Indijanci že davno iztrebili, če bi slednji ne vedeli, kako se jim pride do živca. Če namreč udarimo aligatorja po gotovem delu telesa, ga primejo krč, tako da ni več nevaren. Zato se Indijanci ne boje tudi sicer nevarnih živali. Od njih je zvedel za to tajno tudi Coppinger in znal je je vnovičiti. Odsel je v Miami, najel tam ribnik in ga napolnil s smrdljivim stojajočo vodo, kakršno ljubijo aligatorji. Potem je kupil pet aligatorjev in cirkus je bil tu.

Zdaj pretraja Coppinger dobro obiskane predstave. Aligatorja požene v ribnik in ko se zbere dovolj gledalcev, zleze Coppinger v plavalnih hlačah v vodo. Aligator navali nanj ali pa v strahu zbeži pred njim. V prvem primeru se mora Coppinger spretno umakniti njegovim ostrim zobom, potem ga pa udari po občutljivem delu telesa. Ko mu ni več nevaren, ga objame in počne z njim, kar hoče. Če pa aligator pred njim pobegne, so gledalci ob velikem vznemirjenju, vendar so pa tudi s tem zadovoljni. Vstopnina znaša 20 dolarjev.

delati pokoro in očistiti svojo dušo težkih zločinov. Vračam se sem, da prevzamam na svoja ramena kazen, kakor jo nalaga njegova pravičnost.

Čim je zaslila ta glas, je stopila prednika mreži in dvignila križec svojega rožnega venca pred Terezo, ki je padla na kolena, da bi se mu poklonila. V naslednjem trenutku so se odprla vrata klavzure. Predno je drugi prestopila ta grozni prag, se je obrnila Tereza k Tovalitu in Pacu Rosalesu.

Zbogom, brata, — je dejala in jima segla v roke. — Zbogom, vrnila se v našo Valencijo, v ta dragi kraj, ki ga ne bom nikoli več videla in molita zame vse dni svojega življenja.

Pomahal je še beračema v slovo, potem so se pa za vedno zaprla za njo vrata klavzure. Se dolgo sta ostala berača v cerkvi in solze so se lesketale v njuni oči. Proti večeru sta se napotila nazaj in proseči miloščine sta prispela do Valencije. Potem so ju ljudje še dolgo let zopet videli pred cerkvijo Matere božje. Živela sta od miloščine, ker sta bila dala svoje premoženje za ustanovne maše za pokoj duše dona Alonza de Gusman.

Tereza je se podvrgla strogi kazni, s katero kaznujejo neizprosnimi zakoni tega reda redovnice, ki so prelomile svoje zaobljube. Dve leti je živela ob kruhu in vodi in nosila samo ravnostno srajco, dokler je niso našli nekake dneve v samostanski ječi mrtve.

K O N E C

H. E. REYBAUDOVA:

OSUETA

ROMAN DEKLISKEGA SRCA

— Bože moj, — je šepetala Tereza pod vplivom te nepričakovane nade in upanja. — On ne sme umreti. Kralj ga bo pomilostil. Bože moj, daj da bodo hitro minile minute te grozne negotovosti. Sveta Devica, usmili se nas!... Ozri se na tiste, ki te prosijo s spokornim srcem in žalostnim glasom.

Skrila je v dlaneh svoje vroče čelo, silna boleš jo je prešinila in zdelo se ji je, da s svetlobo obleda. Slišala je samo glasove, ki so okrog nje šepetali molitve.

Kar se je v kapelici vse zgnilo. Dva meniha sta stopila k staremu vojvodi, ki je bil v svoji otopenosti podoben mrtviču. Odvedla sta ga skozi vrata v zakristijo.

Drugi menihi so obkolili dona Alonza in ga odvedli skozi druga vrata v nižje ležečo dvorano, ločeno od kapelice po ozkem hodniku.

Tereza je videla vse to kakor v sanjah. Tako je bilo razburjenje te strašne noči zasenčilo njeno zaznavanje.

25

Minilo je nekaj minut. Paco Rosales se je približal in dvignil mladenko. Vzravala se je in pogledala osuplo okrog sebe. V kapelici ni bilo nikogar več. Tovalito je stal pri vratih, skozi katera je bil odšel don Alonzo in iztegnil je vrat v temni hodnik.

Tedaj je odbila ura dve po polnoči.

— Odvedli so ga! Ali mu je kralj podelil milost?

— Je vzklila Tereza in dvignila roke k nebu.

— Da, milost morišča, — je odgovoril Tovalito ves bled in pokazal je na odprta vrata.

Tereza je napravila nekaj korakov in uprla svoj zbegani pogled v nizko dvorano.

Nepremično telo dona Alonza je ležalo iztegnjeno na tleh. Kraljeva milost mu je bila prihranila sramotno smrt na morišču. Krvnik, ki naj bi ga bil obglavil na javnem prostoru, je dobil poveljje, naj ga zaduši v ječi.

Z enim samim pogledom je osinila Tereza nepremično telo, potem je pa zamolklo krkljala in odskočila. Ni se upirala, ko sta jo berača odvedla.

Ko so zapustili to strašno podzemlje, se Tereza ni več opirala na berača. Zdelo se ji je, da jo odvlja nadnaravna sila. Stopala je hitro, molče in ne da bi se kam ozrla.

— Sveta Devica, kam pa hočete iti? — je dejal Paco Rosales videč da ni krenila proti svojemu domu v Pradu.

— Kamor me kliče bog, Paco, — je odgovorila mladenka in pospešila korake.

Vsa presenečena berača sta jo zama proslila, naj jima pove, kaj namerava. Zdelo se je, da ju niti ne sliši. Molče je nadaljevala svojo pot. Tako je prišla iz Madrida in krenila proti Aranjuezu. Tedaj sta pa berača uganila, kam se je namenila in udano sta jo spremljala.

Ta pot, dolga samo nekaj milj, je trajala nad štiriindvajset ur, kajti nesrečna mladenka jo je hotela prehoditi peš. Med potjo je odklanjala vsako hrano in počivala je samo nekaj trenutkov. Naslednjega dne jutraj je prišla do vrat samostana Stročega reda svetega Frančiška. Bilo je med mašo in kakor običajno je bila cerkev odprta.

Tereza je vstopila in pokleknila pred oltar. Paco Rosales in njegov tovariš sta ji sledila v cerkev. Ob pogledu na to tujko s črnim pajčolanom čez obraz so se ustrašile redovnice, zbrane v pobožni molitvi na koro. Radovedno so jo motrile skozi mreže in rade bi bile uganile, kdo je ta neznanka.

Po maši, v trenutku, ko je duhovnik odhajal od oltarja, je Tereza dvignila svoj pajčolan in odšla k vratom klavzure.

Dolg krič presenečenja in groze je zadonel pod cerkvenim obokom in redovnice so popadale pod obraze, misleč, da vidijo senco sestre Frančiške. Duhovnik se je ustavil na stopnicah pred oltarjem in jel šepetati besede zaklinjanja.

— Mati, — je dejala Tereza, obrnjena k prednici, — bog me je pustil na tem svetu, da bi mogla